

Praktijkvoorbeeld gemeente Arnhem bij Verkenning beheren omgevingsplanlocaties

Inhoud

Aanpak Locaties in het Omgevingsplan	3
Inleiding	3
Strategie	3
Uitgangspositie	3
Grootschalig omzetten van omgevingsplanlocaties	4
Samenvatting	4
Roplan	4
ArcGIS Pro	5
ArcGIS Pro > Rx.Base	5
Analysis > Tools > Features To JSON	5
Ook een praktijksituatie delen?	6

Aanpak Locaties in het Omgevingsplan

- Gemeente Arnhem, Gijs Koedam, 19-12-2024
- Plansoftware: RxBase (Visma-Roxit)
- CAD/GIS-software: ArcGis Pro (Esri) / Microstation-OpenCities Map (Bentley)

Inleiding

In november 2024 heeft Arnhem het eerste wijzigingsbesluit Omgevingsplan in STOP/TPOD ter inzage gelegd. Het betreft een thematische wijziging van Archeologie en Geomorfologie voor het hele ambtsgebied. De locaties voor Archeologie zijn als GIS-bestand aangeleverd door een extern bureau en van daaruit met behulp van ArcGIS Pro verwerkt tot werkingsgebieden archeologische waarden. De meeste werkingsgebieden voor de omzetting van de bestaande bestemmingsplannen naar het omgevingsplan zijn al beschikbaar. Arnhem maakt al vanaf 2019 bestemmingsplannen die inhoudelijk omgevingsplan zijn, en dus de benodigde werkingsgebieden in IMRO20212-formaat bevatten.

Strategie

De strategie van Arnhem was, is en blijft voorlopig zoveel mogelijk handhaven van de bruidsschat, ontwikkellocaties realiseren met TAM-IMRO, en opbouw permanente deel omgevingsplan met een mix van thematische en gebiedsgerichte wijzigingsbesluiten. Dat laatste dan wel met als doel zo snel mogelijk zoveel mogelijk regels in het Omgevingsplan te brengen die nodig zijn om alle wijzigingen in STOP/TPOD te kunnen gaan maken.

TAM-IMRO is een noodgreep om de voortgang van ontwikkellocaties niet te laten lijden onder nog niet volledig werkende software, een DSO dat weleens storingen heeft en nog niet af is, en daardoor nog beperkte praktijkervaring met parallelle procedures en publicaties. Het overzetten van verordeningen krijgt minder prioriteit om eerder te kunnen stoppen met TAM-IMRO.

Concreet betekent dat dat er eerst een aantal thematische wijzigingen in STOP/TPOD wordt gepubliceerd, terwijl ondertussen gewerkt wordt aan de omzetting van alle bestaande bestemmingsplannen in Arnhem-Zuid. Hiermee komt een groot deel van de ruimtelijk ordeningsregels in het omgevingsplan, naast de regels voor thema's als Archeologie, Bodem, en Bomen middels thematische wijzigingsbesluiten. Daar waar de wijzigingsbesluiten onderdelen van de bruidsschat raken, worden de bruidsschatregels vervangen door onze eigen regels.

Tot slot voorzien we alle wijzigingsbesluiten STOP/TPOD van werkingsgebieden. We gaan geen regels publiceren gekoppeld aan een 'stoeptegel' ergens in Arnhem. Hiermee doen we snel ervaring op met regels, werkingsgebieden, en het beheer ervan.

Uitgangspositie

In Arnhem wordt al vanaf meer dan vijf jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet nagedacht over structuur en opbouw van het omgevingsplan. In die periode zijn alle nieuwe bestemmingsplannen met inzet van de Crisis- en herstelwet (Chw) opgebouwd als omgevingsplan, maar dan met de Wro-software in IMRO-formaat. Dat wil zeggen dat elk van de Chw-omgevingsplannen van Arnhem al de regels en de werkingsgebieden bevat die nodig zijn voor

omzetting naar het omgevingsplan. Het denkwerk is voor een groot deel dus al gedaan en vastgelegd in deze plannen. Hierbij zijn heldere uitgangspunten ontstaan:

- Eén regel regelt maar één ding (zoveel mogelijk);
- Elke regel is universeel toepasbaar door heel Arnhem (zoveel als mogelijk)
- Elke regel heeft een Werkingsgebied (Locatie);
- Door het stapelen van werkingsgebieden op een plek, gelden meerdere universele regels daar tegelijk, en kan recht gedaan worden aan de specifieke situatie ter plekke;
- De opbouw van het omgevingsplan gebeurt zoveel mogelijk beleidsneutraal.

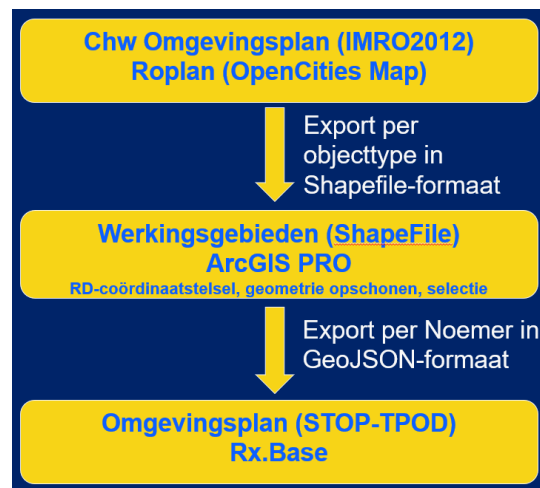
Dat betekent dat we voor een groot deel van Arnhem alle bestemmingsregels hebben uitgesplitst naar enkelvoudige omgevingsplanregels (Functies, Activiteiten, Omgevingsnormen), met bijbehorende werkingsgebieden, in IMRO-formaat. Daarnaast hebben we in die tijd ook in GIS thematische lagen al opgebouwd zodat we werkingsgebieden hebben voor bijvoorbeeld alle monumenten en Archeologie.

Grootschalig omzetten van omgevingsplanlocaties

Door de strategie van het stapelen van werkingsgebieden om verschillende regels op één plek te laten gelden, ontstaan heel veel lagen met Locaties. Die zijn gemaakt met Roplan, op basis van MicroStation (CAD) en OpenCities Map (GIS). Deze worden vanuit het IMRO-formaat omgezet naar Rx.Base. Dit is heel arbeidsintensief want er moet per IMRO-object een selectie worden gemaakt om naar een Noemer in Rx.Base te worden geïmporteerd. Ook moet de geometrie van de Chw-omgevingsplannen eerst worden opgeschoond. Om deze reden worden de verschillende Chw-omgevingsplannen allemaal geëxporteerd naar shapefile-formaat, en ingelezen in ArcGIS Pro. Daar kunnen de werkingsgebieden uit verschillende plannen worden samengevoegd, opgeschoond, geselecteerd per Noemer, en geëxporteerd. Hieronder in detail hoe dat 'het beste' kan worden gedaan.

Samenvatting

De bestemmingsplannen en Chw-omgevingsplannen van Arnhem zijn gemaakt met Roplan dat draait op Microstation en OpenCities Map. Als het maken van een valide gml niet goed lukt (geometrische onvolkomenheden), dan kan op basis van de IMRO-hoofdobjecten een export worden gemaakt naar het Esri shapefile formaat. In ArcGIS kunnen deze shapefiles worden samengevoegd tot grotere gebieden, en de geometrie automatisch gerepareerd. Daarna is het maken van selecties in ArcGIS eenvoudig. Door alle werkingsgebieden voor één noemer te selecteren en te exporteren naar een GeoJSON file, kunnen de juiste werkingsgebieden in Rx.Base in de juiste Noemer worden geïmporteerd.

Roplan

Elke IMRO-plankaart wordt geopend in Roplan. In elk plan moet eerst foutloos de relatie worden gelegd tussen maatvoeringssymbool en bijbehorend maatvoeringsvlak. Dit is later nodig om de omgevingsnormen te kunnen selecteren en exporteren naar de juiste Noemer. Daarna kan objecttype voor objecttype elk IMRO-object worden geëxporteerd naar shapefile-formaat:

- Enkelbestemmingen bevatten de functies
- Dubbelbestemmingen bevatten de waarden
- Gebiedsaanduidingen bevatten activiteiten en sommige omgevingsnormen, en bouwregels
- Maatvoeringssymbolen en -vlakken bevatten een groot deel van de omgevingsnormen.
- Figuren bevatten de gevellijnen

Dit levert per Chw-omgevingsplan (IMRO) een set shapefiles op die geïmporteerd kunnen worden in ArcGIS Pro.

ArcGIS Pro

In ArcGIS Pro kunnen de shapefiles worden geïmporteerd, en één voor één ingeladen in een FileGeoDatabase. In feite is dat het samenvoegen van de werkingsgebieden van de verschillende plannen in één groot 'plan', wat het verwerken makkelijker maakt, en veel sneller. De samengevoegde lagen moeten het RD-coördinaatstelsel krijgen! Daarna kan automatisch de geometrie worden opgeschoond:

- Analysis à Tools à Repair Geometry – batch

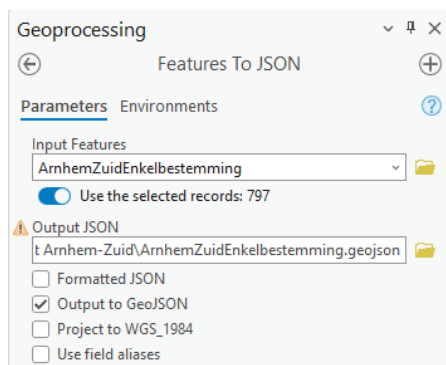
Vervolgens moeten de waarden van de maatvoeringssymbolen worden overgebracht naar de laag met de maatvoeringsvlakken:

- Toevoegen aan maatvoeringsvlak kolom 'MAAT' en 'MAATWAARDE' TEKST-kolommen: 10 / 100
- Join maatvoeringsvlak met maatvoeringssymbool; IDN = PARENTIDN
- Calculate Field 'MAAT' met inhoud van 'SYMBVALUEA' (en goed kijken of er meer waarden zijn: B, C,...)
- Calculate Field 'MAATWAARDE': !NAAM!+" "+!MAAT!

Dat resulteert in maatvoeringsvlakken met in de kolom 'MAATWAARDE' de naam van de maatvoering met de waarde die erbij hoort. Deze kolom kan als selectiecriterium worden gebruikt bij export naar een Noemer in Rx.Base.

ArcGIS Pro > Rx.Base

Als alle voorbereidingen zijn gedaan in ArcGIS dan kan per GIS-laag een selectie worden gedaan op 'NAAM' om alle Locaties voor één Noemer te selecteren. Advies is om de selectie niet in shapefile-formaat te doen, maar in GeoJSON. In Rx.Base moeten drie bestanden van een shapefile worden geselecteerd voor import, met GeoJSON maar één bestand. Aangezien deze handeling vele malen wordt herhaald, is de snelheidswinst aanzienlijk.

Analysis > Tools > Features To JSON

Door steeds hetzelfde bestand te gebruiken en overschrijven, kan na import in Rx.Base de volgende selectie worden gemaakt, en meteen weer geïmporteerd in de volgende Noemer in Rx.Base.

Ook een praktijksituatie delen?

Wilt u een praktijksituatie van uw gemeente delen? We ontvangen ze graag via omgevingswet@vng.nl.

De praktijkvoorbeelden zijn bedoeld om ervaringen te delen en om eventueel als inspiratie te gebruiken. Ze zijn niet bedoeld om een voorkeur voor werkwijzen en inrichting te verwoorden. Elke beschrijving geeft de inzichten van die gemeente weer en valt onder haar verantwoordelijkheid.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

juni 2025